

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnittelu kulttuuriperintökohteessa

Sillanpää Osmo

2016 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnittelu kulttuuriperintökohteessa

Osmo Sillanpää
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2016

Osmo Sillanpää

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnittelu kulttuuriperintökohteessa

Vuosi 2016 Sivumäärä 40

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Ry:n järjestämän yleisötilaisuuden turvallisuutta. Yhdistys on järjestänyt pitkään vuosittaista yleisötilaisuutta, mutta turvallisuuden luominen ei ole kohdistunut välttämättä suurimpiin riskeihin. Asiakasyhdistyksen kanssa yhteistyössä tehty opinnäytetyö luo yhdistykselle työkaluja kehittää jatkossa toimintansa turvallisuutta itsenäisesti. Opinnäytetyö antaa asiakasyhdistykselle keinoja riskienarviointiin ja turvallisuussuunnitelmapohjan tuleville yhdistyksen yleisötilaisuuksille.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen Case-tutkimus. Sen tiedonkeruumenetelmiä ovat Benchmarking ja dokumenttianalyysi. Tietoperustaa on rakennettu tutkimalla aihealueeseen liittyvää lakiperustaa, pelastustoimen ohjeistuksia ja samankaltaisten eri yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmia. Opinnäytetyössä kerättyä tietoperustaa on hyödynnetty laittamalla ja asiakkaalle toimivan turvallisuussuunnitelman luomiseen.

Tavoitteet saavutetaan tutkimalla aluksi laki ja asetukset sekä pelastuslaitosten ohjeistukset yleisötilaisuuksien järjestämisestä. Yhteistyössä asiakasyhdistyksen kanssa laaditaan sen yleisötilaisuudelle riskienarviointi, jotta turvallisuuden kehittäminen osataan jalkauttaa oikeisiin paikkoihin yleisötilaisuuden järjestämisessä. Lopuksi laaditaan turvallisuussuunnitelma, jota asiakasyhdistys voi hyödyntää jatkossa järjestämässään yleisötilaisuuksissa.

Tutkimus on kovin yksilöllinen opinnäytetyössä käytetyn asiakasyhdistyksen vuoksi. Opinnäytetyö on tehty lähtökohtaisesti vain asiakkaalle. Yleisötilaisuuksien järjestämistä toki koskevat samat lait ja asetukset myös muille toimijoille, joten tämä opinnäytetyö antaa suuntaviivoja myös heille. Asiakasyhdistykselle jää tämän opinnäytetyön jälkeen suuri tehtävä itselleen järjestää turvallisuussuunnitelman ja sen toimintaohjeiden jalkauttaminen sen jäsenille ja talkoolaisille.

Osmo Sillanpää

Safety Planning of a Public Event at a Cultural Heritage Site

Year	2016	Pages	40
------	------	-------	----

The objective of the thesis is to improve the security of a public event organized by Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry. The association has been organizing the annual event for a long time, but the development of security may not have been aimed towards the major risks. The thesis, created in co-operation with the commissioner, gives the association tools to improve the security of their operations independently in the future. The thesis provides the association with the means to evaluate the risks and a layout for a safety plan for public events organized in the future.

This thesis is a functional case study. The research methods used are benchmarking and document analysis. The knowledge base has been created by studying related laws, instructions by rescue services and safety plans for other similar public events. The knowledge base has been used to create a security documentation that meets the demands of the law and is functional for the commissioner.

The objectives were reached by studying the law and statutes as well as the instructions by the rescue departments about organizing public events. A risk evaluation was composed in co-operation with the association, so that the development of security can be implemented to the right places during the organizing of a public event. Lastly, a safety plan was created, which can be used for public events in the future.

The study is customized because of the commissioner used in the thesis. The thesis has been made mainly for the commissioner. The same laws and statutes apply for the other operators, so this thesis also gives guidelines for them. After this thesis the client association is left with a great task to organize the implementation of the safety plan to its members and volunteers.

Keywords: public event, safety plan, voluntary work, cultural heritage site

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tavoitteet	6
1.2	Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmät.....	7
1.2.1	Benchmarking.....	7
1.2.2	Dokumenttianalyysi	7
1.3	Keskeiset käsitteet.....	8
2	Punkalaidun ja Kaikkien Aikojen Maatalousnäyttely.....	9
2.1	Kaikkien aikojen maatalousnäyttely -yleisötilaisuutena	9
2.2	Kaikkien aikojen maatalousnäyttelyn sisältö.....	9
3	Vapaaehtoistyön määrä ja merkitys	10
3.1	Vapaaehtoistyön kokonaismäärä Suomessa.....	10
3.2	Vapaaehtoistyön määrän erot omistuksen mukaan	10
4	Yleisötilaisuuden järjestämistä määrittelevät lait ja asetukset	11
4.1	Kokoontumislaki 530/1999.....	11
4.2	Pelastuslaki 379/2011	11
4.3	Muut yleisötilaisuuden järjestämistä määrittävät lait ja asetukset.....	12
5	Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelman laadintaprosessi.....	13
5.1	Lähtökohdat.....	13
5.2	Tiedonkeruun tulokset muista tapahtumista	13
5.3	Pelastustoiminnan järjestäminen	14
5.4	Riskienarviointi	15
5.5	Turvallisuussuunnitelma	16
5.6	Turvallisuussuunnittelun perusteet	16
5.7	Turvallisuussuunnitelman laadinta.....	16
6	Lopputulokset.....	17
6.1	Turvallisuussuunnitelman laadintaprojektin päätelmät.....	18
6.2	Ehdotus tulevaisuudelle.....	18
6.3	Oma oppiminen.....	18
	Lähteet	20
	Liite 1 Pelastussuunnitelma Talonpoikaismuseo Yli Kirra.....	22

1 Johdanto

Suomessa järjestetään erilaisia yleisötilaisuuksia ympäri vuoden ja monet niistä perustuvat kokonaan tai ainakin osittain vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyö tuo yleisötilaisuuksien järjestäjille monia etuja, mutta vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistyöntekijät tuovat omat haasteensa yleisötilaisuuden turvallisuuden luomiseksi ja takaamiseksi. Tämä opinnäytetyö keskittyy yleisötilaisuuden turvallisuuteen ja siihen liittyviin lakeihin ja asetuksiin. Opinnäytetyössä asetetaan yleisötilaisuuden järjestäjän asemaan, jonka näkökulmasta asiaan paneudutaan. Opinnäytetyö on tehty asiakasyhteistyössä Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n kanssa yhdistyksen ylläpitämällä talonpoikaimuseolla järjestettävään yleisötilaisuuteen liittyen. Tämän opinnäytetyön tutkimustyön ohella asiakkaalle luodaan yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma, jonka tavoitteena on käyttöönotto vuoden 2017 yhdistyksen järjestämässä yleisötilaisuudessa Kaikkien aikojen maatalousnäyttelyssä.

1.1 Tavoitteet

Opinnäytetyössä kohteena käytetty yleisötapahtuma on järjestetty yhtäjaksoisesti jo yli 20 vuotta. Yleisötilaisuus järjestetään kulttuuriperinnöllisesti arvokkaassa miljöössä, käyttäen kulttuuriperinnöllisiä materiaaleja ja työvälineitä. Tilaisuuden turvallisuustaso on saavutettu järkeviä ja yleisiä toimintamalleja käyttäen ja viranomaisten kanssa yhteistyötä tehden. Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella ja kehittää yleisötilaisuuden turvallisuustyötä asiakasyhteistyössä, jolloin työn onnistuminen näkyy yhdistyksen järjestämän yleisötilaisuuden turvallisuuden kehittymisenä.

Tämän opinnäytetyö etsii vastauksia kysymyksiin, miten yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma luodaan ja mitkä lait ja asetukset sen laadintaan liittyvät. Näihin tutkimuskysymyksiin opinnäytetyö etsii vastauksia tutustumalla yleisötilaisuuksien turvallisuusjärjestelyihin erityisesti samankaltaisissa tapahtumissa, kuin opinnäytetyön kohde Kaikkien aikojen maatalousnäyttely. Opinnäytetyö tutkii myös Suomen valtion lakeja ja etsii yleisötilaisuuksiin liittyviä määräyksiä ja asetuksia, jotta ymmärrys lakivelvoitteista ja asianmukaisesta yleisötilaisuuden järjestämisestä syntyisi. Lakien lisäksi opinnäytetyössä ja asiakkaan yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelman laadinnassa tutkitaan aikaisempia yhdistyksen järjestämiä tapahtumia ja niissä tapahtuneita toimivia turvallisuusratkaisuja sekä turvallisuuspoikkeamia. Tämän opinnäytetyön lopputuote on turvallisuussuunnitelma kohdeyleisötilaisuudelle, joka vastaa ajantasaisen lakien ja asetusten määräyksiä sekä yleisötilaisuuden vaatimuksia ja ominaisuuksia.

1.2 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmät

Opinnäytetyöt ja tutkimukset yleisesti jaetaan erityyppisiin tutkimuksiin. Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen Case-tutkimus. Tämä opinnäytetyö käsittelee ja tutkii vapaaehtoisvoimalla ylläpidettäviä kulttuuritapahtumien järjestämistä Suomessa. Pääkohde on rajattu yhteen opinnäytetyön yhteistyökumppanin järjestämään yleisötapahtumaan. Tiedonkeruussa käsitellään myös muita samankaltaisia yleisötilaisuuksia. Tiedonkeruu opinnäytetyön taustalle rakennettiin muutamalla tiedonkeruumenetelmällä. Tiedonkeruumenetelmä on tapa kerätä ja analysoida aiemmin tutkittua tietoa tai tehtyjä toimenpiteitä. Tiedonkeruumenetelmät toimivat eri tavoin ja niiden valinta perustuu tutkimuksen laatuun ja toimintaympäristöön. Tässä opinnäytetyössä käytin tiedonkeruumenetelmiä Benchmarking ja dokumenttianalyysi.

1.2.1 Benchmarking

Benchmarking on tiedonkeruumenetelmä, joka yksinkertaisesti sanottuna perustuu vertailuun. Benchmarking on suomennettu eri lähteissä eri sanoin, mutta tarkoitukseltaan samanlaiseksi. Suoraa toimivaa suomennosta tälle tiedonkeruumenetelmälle ei kuitenkaan ole, joten käytetään lainasanaa benchmarking. Asko Karjalainen kuvailee benchmarking - tiedonkeruumenetelmän vertailumenetelmäksi kahden tai useamman asian välillä. Hänen mukaan benchmarking on aitoa kiinnostusta siihen, miten toiset ovat tehneet saman asian kuin tätä menetelmää käyttävä taho. Karjalaisen mukaan omien toimintatapojen kyseenalaistaminen vertaamalla esimerkiksi kilpailijan toimintatapoihin on yksi benchmarking - tiedonkeruumenetelmän ulottuvuuksia. (Oulun Yliopisto 2016)

Tässä opinnäytetyössä valittiin yhdeksi tiedonkeruumenetelmäksi benchmarking. Benchmarking - tiedonkeruumenetelmällä etsitään hyviä toimintamalleja yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitteluun. Opinnäytetyössä tutkitaan Riihimäellä vuosittain järjestettävää työkonenäytelyä ja Lappeenrannassa järjestettävää yleisötilaisuutta. Nämä valittiin tutkittaviksi yleisötilaisuuksiksi niiden samankaltaisuuden vuoksi.

1.2.2 Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysi on eri kirjoitettujen dokumenttien tarkastelua ja tiedonkeruuta. Dokumenttianalysissä valitaan tutkittavaan kohteeseen tai sen perustaksi tieteellisiä tutkimuksia tai selontekoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 217.) Tähän opinnäytetyöhön dokumenttianalyysi sopii hyvin, koska esimerkiksi lakien ja eri ohjeistuksien tutkiminen on suurella roolilla selvittäessä turvallisuussuunnitelman laadintaa. Tämän opinnäytetyön taustalla on tutkittu myös yhdistyksen viimeisimpiä toimintakertomuksia.

1.3 Keskeiset käsitteet

Seuraavaksi määritellään tässä opinnäytetyössä esiintyviä suuresti merkityksellisiä avainsanoja. Tämä määrittäminen suoritetaan sen vuoksi, että opinnäytetyö ja sen sisältö avautuu lukijalle oikein ja halutulla tavalla. Tämän opinnäytetyön tärkeimmät avainsanat ovat kulttuuriperintökohde, yleisötilaisuus, turvallisuussuunnitelma ja talkootyö. Avainsanat kertovat myös lukijalle mihin asiakokonaisuuksiin tämä opinnäytetyö liittyy ja minkälaisia asioita käsitellään.

Kulttuuriperintökohde

Kulttuuriperintökohde on tässä opinnäytetyössä yhteistyökumppanin ylläpitämä Yli-Kirran talonpoikaimuseo. Museoalueella on historiallisia rakennuksia ja työvälineitä, jotka ovat osa maamme kulttuuria. Kulttuuriperintökohde on alue, jonka historiallisuus tai muu ominaisuus tekee siitä tärkeää maamme kulttuurille. Tällaisia alueita halutaan suojella ja Museovirasto toimii Suomessa viranomaisena kulttuuriperinnön suojelulle. Museoviraston ohjeistuksia kulttuuriperinnön suojelusta tulee ottaa huomioon kulttuuriperintökohteessa järjestettävän yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelmassa. Kulttuuriperintökohde on eri asia kuin Unescon maailmanperintökohteet, joten niitä ei saa sekoittaa. (Salmela, Matikka, Latvala. & Kauppi. 2016.)

Yleisötilaisuus

Yleisötilaisuus on järjestetty tapahtuma suurelle määrälle ihmisiä. Tässä opinnäytetyössä yhteistyökumppanin järjestämä yleisötilaisuus toimii tutkimuksen kohteena. Yleisötilaisuus voi olla luonteeltaan ja tarkoitukseltaan melkein mitä vaan, esimerkiksi urheilutapahtuma tai myyjäiset. Kuitenkin esimerkiksi uskonnolliset tilaisuudet kokoontumislaki jättää yleisötilaisuuden määritelmän ulkopuolelle. (Kokoontumislaki 530/1999.)

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma on dokumentti, johon on kirjattu turvallisuutta takaavat toimenpiteet ja periaatteet yleisötilaisuuden aikana. Turvallisuussuunnitelmassa tulee olla yleisötilaisuuden perustiedot, riskienarviointi, varautumissuunnitelma ja toimenpideohjeet onnettomuustilanteiden varalle. Yleisötilaisuudella täytyy olla turvallisuussuunnitelma, jos siihen sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski. (Pelastuslaki 379/2011.)

Talkootyö

Talkootyö on vapaaehtoisten suorittamaa työtä, josta ei makseta palkkaa. Talkootyöhön osallistujat tekevät työtä yhteisen tavoitteen eteen vapaa-ajallaan ja myös suuremmalla omalla vastuulla kuin virallisella työpaikalla. Talkootyö on sellaista työtä, joka ei vaadi varsinaista ammattitaitoa tai koulutusta työhön. Talkootöissä olevaa henkilöä kutsutaan talkoolaiseksi. (Verohallinto 2005.)

2 Punkalaidun ja Kaikkien Aikojen Maatalousnäyttely

Punkalaidun on pieni maaseutukunta Pirkanmaalla. Punkalaitumen väkiluku vuoden 2013 lopussa oli 3 173 (Tilastokeskus 2013). Kunnan vähäisestä asukasluvusta johtuen yhteistyö kolmannen sektorin yhdistysten ja kunnan kanssa sujuvat hyvin ja nopeasti. Yksi henkilö voi olla monen eri tahon toiminnassa mukana, jolloin esimerkiksi yleisötilaisuuden järjestäminen helpottuu. Tämän opinnäytetyön kohde on yleisötilaisuus Kaikkien aikojen maatalousnäyttely Punkalaitumella, joka järjestetään vuosittain pääosin talkoo- eli vapaaehtoisvoimin. Talkootoiminta elää vahvana pienessä maaseutukunnassa, josta tämä tilaisuus muiden kunnan tilaisuuksien joukossa on siitä loistava esimerkki.

2.1 Kaikkien aikojen maatalousnäyttely -yleisötilaisuutena

Kaikkien aikojen maatalousnäyttely on järjestetty vuodesta 1992 alkaen joka vuosi Yli-Kirran talonpoikaimuseolla Punkalaitumella. Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Ry:n ylläpitämällä ja omistamalla museoalueella järjestettävä perinnetapahtuma esittelee entisajan töitä ja työtapoja 1800-luvulta sen aikaisilla koneilla ja työkaluilla. Tämä Kaikkien aikojen maatalousnäyttely järjestetään heinäkuun ensimmäisenä viikonvaihteena ja se kestää lauantaista sunnuntaihin, jonka aikana alueella vierailee noin 1500-4000 näyttelyvierasta. Perinnetapahtuman miljööna käytettävä Yli-Kirran talonpoikaimuseo on monelle tuttu Mauri Kunnaksen Koiramäki-lastenkirjoista, jotka ovat piirretty Yli-Kirran museoalueen pohjalta. (Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry 2013.)

Kaikkien aikojen maatalousnäyttelyä järjestää Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Ry ja tapahtuman mahdollistaa noin 200 talkoolaista. Koko tapahtuma järjestetään pääosin talkoovoimin. Talkoilla tehdessä ihmiset sitoutuvat vapaaehtoisesti näyttelyn järjestämiseen ja turvallisuuden luomiseen näyttelyn aikana. Talkooväki ja -kulttuuri ovat perusedellytykset tämän tapahtuman järjestämisessä, jonka huomioiminen on tärkeää tapahtumaa järjestettäessä. (Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry 2013.)

2.2 Kaikkien aikojen maatalousnäyttelyn sisältö

Kaikkien aikojen maatalousnäyttely järjestetään museoalueella, jossa kulttuuriarvot ja rakennusten sekä esineiden ainutlaatuisuus ovat suuressa arvossa. Alue on laaja ja sisältää useita rakennuksia, eikä alueen rajoja valvota. Aluetta ympäröi suurimmaksi osaksi metsä ja itse museoaluekin on metsänpohjaa. Maatalousnäyttelyn aikana alueelle on rakentunut kolme keskittymää, joissa suurin osa työnäytöksistä suoritetaan. Työnäytökset, joita tapahtumassa suoritetaan, ovat kokoluokaltaan ja turvallisuusvaatimuksiltaan hyvin erilaisia. Tapahtuman aikana talkooväki esittelee entisajan maataloustöitä pellon muokkauksesta viljan puintiin käyttä-

en 1800-luvulta ja 1900-luvun alkupuolella valmistettuja työkaluja ja koneita. Työnäytöksiä esitellään läpi aukioloaikojen. Osa työnäytöksistä on aikataulutettu tapahtuman ohjelmaan, mutta osa näytöksistä alkaa aamulla ja päättyy illalla. Aikataulutetut työnäytökset ovat useamman talkoolaisen ja suurempia työvälineitä vaativia näytöksiä. (Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry 2013.)

3 Vapaaehtoistyön määrä ja merkitys

Tämän opinnäytetyön asiakkaan ylläpitämässä talonpoikaismuseossa käytetään runsaasti vapaaehtoistyövoimaa museon kunnossapidon ja sen esittelyn tehtävissä. Vuosittain järjestettävä viikonlopun kestävä yleisötilaisuus museoalueella toteutetaan yhteensä noin 200 talkoolaisen voimin alusta loppuun saakka. Museon ylläpito on ollut jo pitkään monelle talkoolaiselle ympärivuotinen harrastus. Vapaaehtoistyövoima on opinnäytetyön asiakasmuseolle tärkeä voimavara, koska se on taloudellisesti edullisempaa kuin 200 työntekijän palkkaaminen rahallisesti.

3.1 Vapaaehtoistyön kokonaismäärä Suomessa

Vapaaehtoistyövoimaa käytetään Suomessa eri museoissa vuosittain runsaasti. Museovirasto tilastoi vapaaehtoistyövoiman käyttöä Suomen museoissa ja julkaisee sen verkkosivuillaan tilasto-osiossa. Museovirasto tilastoi ja julkaisee verkkosivuillaan tietoa Suomen museoissa käytetyn vapaaehtoistyön työpanosta vuosittain. Tilastoissa näkyy vain ne museot, jotka ovat ilmoittaneet vapaaehtoistyön määrän vuodessa. Vuonna 2015 koko Suomessa vapaaehtoistyön työpanos eri museoissa oli yhteensä 36 279 tuntia. Vuonna 2015 vapaaehtoistyön työpanoksen ilmoitti Museovirastolle 89 museota. Vapaaehtoistyövoiman työpanoksen keskiarvo vastanneiden museoiden kesken oli noin 408 tuntia per museo vuodessa. Näiden lukujen perusteella voidaan väittää, että vapaaehtoistyön merkitys Suomen museoissa on suuri. (Museovirasto 2016.)

3.2 Vapaaehtoistyön määrän erot omistuksen mukaan

Museoviraston tilasto vapaaehtoistyön työpanoksesta vuosittain erottelee museot niiden omistusmuodon mukaisesti. Kyseessä on sama tilasto, mitä käytettiin edellisessä kappaleessa. Valtion ja kunnan omistamissa museoissa käytettiin vuonna 2015 vapaaehtoista työvoimaa yhteensä 5415 työtuntia per museo vuodessa. Tilastossa on valtion ja kunnan omistamia museoita 45 kappaletta. Museoviraston tilastossa on osallistunut vuonna 2015 44 kappaletta museoita, jotka ovat säätiön, yhdistyksen tai muun yksityisen puolen omistuksessa. Näissä 44 museossa vapaaehtoistyövoiman työpanos vuodessa yhteensä oli 30 864 työtuntia. Vain eri yhdistysten omistamia museoita osallistui tilastoon 8 kappaletta vuonna 2015. Näissä museoissa

vapaaehtoistyövoiman työpanos oli yhteensä 3886 eli keskimäärin 486 työtuntia per museo vuodessa. Tästä Museoviraston tilastosta voidaan todeta, että vapaaehtoistyövoimalla on suuri merkitys Suomen eri museoissa. Erityisesti säätiö, yhdistys tai muu yksityisen omistuksen museoissa vapaaehtoistyövoimaa käytetään paljon. (Museovirasto 2016.)

4 Yleisötilaisuuden järjestämistä määrittelevät lait ja asetukset

Yleisötilaisuus ja siihen liittyvät lait ja asetukset edellyttävät tilaisuuden järjestäjältä turvallisuussuunnittelua ja säädösten tuntemusta, jotta tilaisuus sujuisi turvallisesti ja halutulla tavalla aina alkamisajankohdasta viimeiseen hetkeen. Varsinaista yleisötilaisuuden järjestämislakia ei ole olemassa, mutta erityisesti kokoontumislaki 530/1999 ja pelastuslaki 379/2011 ohjeistavat yleisötilaisuuden järjestäjää. Näiden kahden edellä mainitun lain lisäksi yleisötaphtuman ominaisuuksista riippuen muut lait saattavat tuoda omia säädöksiään tapahtuman järjestämisessä huomioon otettavaksi. Esimerkkeinä elintarvikelaki 23/2006 tai laki järjestyksenvalvojista 533/1999.

4.1 Kokoontumislaki 530/1999

Suurimmat vaatimukset yleisötilaisuuden järjestämiseen tulee kokoontumislain (530/1999), joka myös määrittelee rajat sille, mikä on yleisötilaisuus. Laissa käsitellään yleisötilaisuutena yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen tämän lain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä (kokoontumislaki 530/1999, 2§.)

Kokoontumislaki (530/1999) määrittää yleisötilaisuuden järjestäjälle velvollisuuden ilmoittaa yleisötilaisuudesta tarvittaville viranomaisille etukäteen. Erilaisille yleisötilaisuuksille määritellään hieman erimittaiset aikamäärät ilmoituksen jättämiselle ennen tilaisuuden alkua. Tämän opinnäytetyön kohteen Yli-Kirran Talonpoikaismuseon Kaikkien aikojen maatalousnäytelyn osalta tullaan seuraamaan kokoontumislain (530/1999) lukua 3, joka koskee erityisesti yleisötilaisuuksia. Kokoontumislain (530/1999) kolmannen luvun 14§ mukaisesti yleisötilaisuuden järjestäjän tulee tehdä kirjallinen ilmoitus järjestämispaikan poliisille vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuuden alkua.

4.2 Pelastuslaki 379/2011

Kokoontumislain (530/1999) rinnalla eniten säädöksiä yleisötilaisuuden järjestämiselle antaa pelastuslaki (379/2011). Erityisesti pelastuslaki (379/2011) nimensä mukaisesti antaa määrä-

ykset yleisötilaisuuden pelastusturvallisuuden järjestämiseksi asianmukaisesti. Pelastuslaissa (379/2011) erityisesti pykälä 16 antaa määräyksiä yleisötilaisuuden järjestäjälle pelastusturvallisuuden osalta.

Pelastuslain (379/2011) pykälä 16 määrittää pelastussuunnittelu veloitteen yleisötilaisuuksille. Tämä velvollisuus on yleisötilaisuuden järjestäjällä. Pelastussuunnitelman laatimisvelvoite on annettu tilaisuuksille, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski (pelastuslaki 379/2011 §16). Nämä ominaisuudet täyttävältä yleisötilaisuudelta vaaditaan pelastussuunnitelmaa, joka tulee pelastuslain (379/2011) mukaisesti toimittaa tapahtumapaikan pelastusviranomaiselle 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkua.

4.3 Muut yleisötilaisuuden järjestämistä määrittävät lait ja asetukset

Kokoontumislain (530/1999) ja pelastuslain lisäksi yleisötilaisuuden järjestämiseen voi liittyä muitakin lakeja ja asetuksia. Muut lait ja asetukset tulevat kysymykseen, jos yleisötilaisuuden luonteessa tai ominaisuuksissa on seikkoja, jotka liittyvät muihin lakeihin. Esimerkkeinä tällaisia muita lakeja tai asetuksia ovat elintarvikelaki (23/2006), alkoholilaki (1143/1994) ja tieliikenneasetus (182/1982).

Yleisötilaisuuden järjestäjän tulee ennakoivasti tiedostaa järjestettävän yleisötilaisuuden ominaisuudet ja niihin liittyvät lait. Järjestäjä on vastuussa tilaisuuden järjestämisestä asianmukaisesti voimassaolevia lakeja ja asetuksia noudattaen. Nimenomaan lakien ja asetusten ajantasaisuuden seuraaminen on tärkeää yleisötilaisuuden järjestäjälle, jotta esimerkiksi usein järjestettävä tilaisuus täyttää voimassaolevat lait joka kerta.

Kokoontumislaki (530/1999) ja pelastuslaki (379/2011) vaikuttavat suoraan jokaisen yleisötilaisuuden järjestämiseen aiemmin mainitun mukaisesti. Jätelaki (646/2011) määrittää yleisötilaisuuden ympäristöhaittojen ehkäisystä. Alkoholilaki (1143/1994) määrittelee alkoholin aniskelua tilaisuuden aikana. Laki järjestyksenvalvojista (533/1999) antaa määräyksiä yleisötilaisuuden turvallisuudelle. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) liittyy yleisötilaisuuksiin, joissa käytetään esimerkiksi pyrotekniikkaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011) määrittelee elintarviketurvallisuutta ja elintarvikkeiden myyntiä yleisötilaisuuden aikana. Maankäyttö- ja rakennuslaista (132/1999) löytyy määräyksiä ja vaatimuksia kokoontumistiloille. Maastoliikennelaki (1710/1995) liittyy yleisötilaisuuden järjestämiseen, jos tilaisuus järjestetään maastossa. Elintarvikelaki (23/2006) määrittää muun muassa yleisötilaisuudessa elintarvikkeiden myynnistä. Suomen rakentamismääräyskokoelma (E1 Suomen Rakentamismääräyskokoelma) määrittelee yleisötilaisuuden rakennusten ja tilojen turvallisuus-

vaatimuksia. Tieliikenneasetus (182/1982) ja vesiliikennelaki (463/1996) määrittelevät yleisötilaisuuksien liikenneturvallisuutta ja vesialueilla tapahtuvien yleisötilaisuuksien järjestämistä.

5 Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelman laadintaprosessi

Turvallisuusjärjestelyt ja niiden suunnittelu on vain yksi osa yleisötilaisuuden järjestämistä. Yleisötilaisuuden järjestämisessä on monia huomioon otettavia asioita, jolloin järjestäjällä on hyvä olla tiivis, järjestäjäjoukko. Joukon eri jäsenille voidaan jakaa eri vastuita tilaisuuden järjestämiseen, jotta kaikki tarvittavat asiat tulee hoidetuksi lakien ja asetusten mukaisesti. Turvallisuusasiat ovat tilaisuuden järjestämisen kannalta tärkeä asia tapahtuman sujuvuuden kannalta. Turvallisuuden laiminlyönti voi myös johtaa koko tilaisuuden peruuntumiseen, jos viranomaiset ei näe turvallisuuden järjestelyjä riittäviksi. Tilaisuuden sujuvuuden vuoksi turvallisuus tulee olla kunnossa, vaikka se ei välttämättä esitä suurta roolia itse tilaisuudessa. (Paasonen, 2013.)

5.1 Lähtökohdat

Kaikkien aikojen maatalousnäyttely on yleisötilaisuus, jossa vapaaehtoisvoimin pyörivä yhdistys haluaa esitellä historiallisia työnäytöksiä ja viedä perinteitä eteenpäin nykyajan sukupolvelle. Tämä yleisötilaisuus on järjestetty vuosittain jo yli 20 vuoden ajan, joten toimintamallit ovat vakiintuneet ja tapahtuman järjestelyihin osallistuvat henkilöt tietävät vastuunsa jo entuudestaan. Tapahtuman elinkaaren aikana on kuitenkin tapahtunut monenlaisia muutoksia niin järjestävässä yhdistyksessä kuin yhteiskunnassamme, jotka vaikuttavat tapahtuman järjestelyihin. Yksi muuttuva tekijä on tällaisen tilaisuuden järjestämiseen liittyvä turvallisuuden huomioiminen ja onnettomuuksiin varautuminen.

5.2 Tiedonkeruun tulokset muista tapahtumista

Tätä opinnäytetyötä varten tutustuin erilaisiin yleisötilaisuuksiin ja niiden turvallisuussuunnitelmiin. Käytin tätä tiedonkeruumenetelmää, koska koin sen sopivan tutkimustyyppilleni hyvin ja halusin saada tietoa, miten muut toimijat ovat rakentaneet yleisötilaisuuksiensa turvallisuuden. Tietoa keräsin sekä osallistumalla tilaisuuksiin, että tutkimalla tilaisuuksien turvallisuussuunnitelmia. Tutkimani tilaisuudet järjestettiin eri puolilla Suomea, jotta saisin näkemysten paljonko eri pelastuslaitosten toimintaohjeet eroavat toisistaan. Tutkimukseeni valikoitui erilaisia yleisötilaisuuksia, joiden joukossa oli markkinamyjäläiset, katujuhla ja vanhan ajan koneiden näyttelytilaisuus. Nämä tutkitut yleisötilaisuudet olivat Isonkyrön 1700-luvun markkinat, Via Crucis -katunäytelmä Lappeenrannassa sekä Rauta ja Petrooli -

maatalouskoneenäyttely Riihimäellä. Näissä tilaisuuksissa kävin tutkimassa turvallisuusjärjestelyjä tilaisuuksien aikana sekä niiden turvallisuussuunnitelmia opinnäytetyötäni varten.

Yleisötilaisuuksien aikana turvallisuus näkyi selvimmin asiakkailta rajattuina alueina ja järjestyksenvalvojien läsnäolona. Toki myös se, että tilaisuudet sujuivat ongelmitta, osoittaa osaltaan turvallisuusasioista huolehtimista ja ennakoitua. Ennakointiin vaikuttaa suuresti turvallisuussuunnitelmien laadinta. Tilaisuuksien seuranta asiakkaan näkökulmasta ei tuonut tälle työlle niin paljoa tutkimustietoa kuin ennakoitiin ja suunniteltiin.

Valitsemieni aiemmin mainittujen yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmien tutkiminen ja niistä parhaimpien osuuksien poiminta tuotti minulle arvokasta oppia ja perustaa yhteistyökumppanin yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelman rakentamiseen. Eri tilaisuuksien turvallisuussuunnitelmien erilaisuudet selittyvät sillä, että ne on tehty eri pelastuslaitosten toiminta-alueilla ja yksityishenkilöiden toimesta. Se kertookin siitä, että turvallisuussuunnitelmalle ei ole yhtä oikeaa pohjaa tai laadintatapaa. Kaikille suunnitelmille yhteinen tekijä oli sisältöön liittyvät määritelmät, jotka löytyvät myös pelastuslaista yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelmaa käsittelevästä pykälästä. Näitä ovat esimerkiksi riskienarviointi ja toimintaohjeet hätätilanteissa.

Muita yleisötilaisuuksia seuraamalla keräsin itselleni ja tälle opinnäytetyölle arvokasta tietopohjaa. Käytin keräämäni tietoa yhteistyökumppanini yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelman laadinnassa. Muiden yleisötilaisuuksien seurannan ja niiden turvallisuussuunnitelmien tutkimisen jälkeen suurin huomioni on, että turvallisuussuunnitelman laadinnassa yksi tärkeimmistä toimita on tehdä yhteistyötä oman pelastusviranomaisen kanssa ja rakentaa omalle yleisötilaisuudelle toimiva suunnitelma. Oman yleisötilaisuuden riskienarviointi toimii koko suunnitelman perustana ja siksi suunnitelmat eroavat toisistaan yleisötilaisuuskohtaisesti. Tutkimistani muiden yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmista sain hyviä esimerkkejä niiden rakenteista ja asiasisällöstä. Asiakasorganisaatiolleni laatimaani turvallisuussuunnitelmaan hyödynsin muiden turvallisuussuunnitelmien rakenteiden muotoja ja tekstien sekä asiasisällön muotoilua ja selkeyttä. Koen, että juuri toisten yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmia tutkiessa sain arvokasta oppia selkeän ja informatiivisen tekstin tuottamiseen. Teksti on hyvä olla turvallisuussuunnitelmassa lyhyttä ja selkeää, jotta se on helppo ymmärtää oikein.

5.3 Pelastustoiminnan järjestäminen

Pelastustoiminnan järjestäminen alueelle on koko turvallisuussuunnittelun lähtökohta. Yleisötapahtuman aikana alueella on ensiaputaitoinen sairaanhoitaja, joka johtaa sairaus- ja pieniä onnettomuustapauksia. Alueella on myös Punkalaitumen VPK:n edustus esittelemässä vanhaa

VPK toimintaa, mutta toimii samalla ensimmäisenä sammutusyksikkönä tilaisuudessa. VPK:n edustajat ovat myös ensiaputaitoisia henkilöitä. Yhteensä alueella on 1-5 ensiaputaitoista henkilöä.

Pelastustoiminnan järjestämisessä järjestäjän suurin vastuu on järjestää pelastusyksiköiden saapuminen alueelle ja onnettomuuspaikalle. Tässä on suuri rooli tapahtuman liikenteenohjaajilla. Yleisötilaisuuden järjestäjän tulee kouluttaa toimintamallit ja vastuut tällaisissa tilanteissa. Tiedonkulku tulee varmistaa onnettomuuspaikalta liikenteenohjaajille, jotta toiminta olisi tehokasta. Esimerkiksi Rauta ja Petrooli -yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelmassa mainitaan (Sillanpää 2013.) Rauta ja Petrooli sekä Via Crucis -yleisötilaisuuksissa (Berg 2013.) käytetään radiopuhelimia, joten tiedon kulku on mahdollista nopeastikin. Tiedon kulku onnettomuuspaikalta liikenteenohjaajille tulee varmistaa järjestäjien kouluttamisella radiopuhelinten käyttöön ja vaihtoehtoinen tiedonkulutapa, jos radiopuhelimet eivät toimi tai kuuluvuus ei riitä. Pelastusyksikkö vaatii alueelle saapumiseen avoimen reitin, jonka avoimuus tulee varmistaa onnettomuuspaikalle asti. Tällä tapahtuma-alueella pelastusyksiköiden saapumisreitti on sama kuin ihmisten lyhin poistumisreitti. Tällaisissa tilanteissa tapahtuman järjestäjien tulee ohjata ihmisiä pois väylältä pelastusyksiköiden saapuessa. (Helsingin kaupungin pelastuslaitos 2014.)

5.4 Riskienarviointi

Yli-Kirran Talonpoikaismuseumuoto muuttuu Kaikkien aikojen maatalousnäyttelyiden ajaksi merkittävästi, jos tarkastellaan alueella esiintyviä vaaroja. Muuna kuin näyttelyaikana alueella vieraillee tuntuvasti vähemmän asiakkaita, alueella ei ole työnäytöksiä ja alueella on vähemmän henkilökuntaa. Alue on riskeiltään erilainen verrattuna normaali - ja näyttelyaikaan. Tämä tulee huomioida riskienarvioinnissa ja on myös syy siihen, ettei museoalueen pelastussuunnitelma tai riskikartoitus kata näyttelyaikaista toimintaa tai päinvastoin.

Riskienarviointi toteutettiin turvallisuussuunnitelman laadinnan alkuvaiheessa, jotta turvallisuussuunnitelma kohdistuisi tapahtuman turvallisuuden kannalta tärkeimpiin osa-alueisiin. Riskien arvioinnissa yleisötilaisuus jaettiin pienempiin osa-alueisiin, jotta riskit olisi helpompi jaotella, joka auttaa tunnistettuihin riskeihin vaikuttamiseen sekä hyväksyttävälle tasolle saattamiseen. Osa-alueet valittiin riskien aiheuttajien tai esiintymissijainnin perusteella. Osa-alueet ovat työnäytökset, asiakkaat, ympäristö ja sää. Riskienarvioinnin suorittivat yleisötapahtuman järjestäjähdistyksen johtokunta. Johtokunnan jäsenet koostuvat yhdistyksen jäsenistä ja heillä kaikilla on useamman vuoden kokemus yhdistyksen toiminnasta ja järjestettävästä yleisötilaisuudesta. Johtokunnan jäsenissä on myös yhdistyksen turvallisuusvastuuhenkilö ja osalla jäsenistä on kokemusta myös muiden 3. sektorin yhdistysten yleisötilaisuuksien järjestämisestä. Itse toimin riskienarvioinnissa pääasiassa sen vetäjänä, mutta osallistuin

myös vaarojen tunnistamiseen omalta osaltani. Tunnistettuja riskejä olivat muun muassa tulipalot alueella johtuen eri syistä, vanhojen koneiden vikaantumiset ja työnäytöksissä tapahtuvat työtapaturmat. Riskienarvioinnin jälkeen pohdittiin ehkäiseviä toimenpiteitä, joita ovat talkoolaisten ja asiakkaiden perehdyttäminen alueen riskeihin sekä opastaminen oikeaan toimintaan. Tupakointi kielto ja työnäytösten rajaaminen turva-alueella asiakkailta on tällaisia ennalta ehkäiseviä toimia. Riskienarviointi liitettiin turvallisuussuunnitelmaan ja löytyy liitteenä.

5.5 Turvallisuussuunnitelma

Tämä kappale esittelee opinnäytetyönä laaditun turvallisuussuunnitelman yhteistyökumppanin yleisötilaisuuteen Kaikkien aikojen maatalousnäyttely. Turvallisuussuunnitelma perustui laadittuun riskienarviointiin. Työn alussa turvallisuussuunnitelma piti koskea vain yleisötilaisuutta, mutta myöhemmin yhteistyökumppanin kanssa huomattiin, että on viisasta yhdistää myös museon muuhun toimintaan liittyvä pelastussuunnitelma osaksi tätä turvallisuussuunnitelmaa. Eli opinnäytetyönä suorittamani turvallisuussuunnitelman laatiminen laajentui koko museon toiminnan turvallisuussuunnitelmaksi. Riskienarvioinnit suoritettiin erikseen, koska toimintaympäristöt ovat erilaiset museoalueella normaaliaikana ja yleisötilaisuuden aikana. Nyt kuitenkin koko yhdistyksen toiminnan turvallisuussuunnittelu on yhdessä dokumentissa ja selkeästi hallittavissa ja päivitettävissä. Myös henkilökunnan kouluttaminen helpottuu ja selkiytyy, koska ei ole kuin yksi suunnitelma, jossa on huomioitu alueen toimintaympäristön muutokset.

5.6 Turvallisuussuunnittelun perusteet

Opinnäytetyön asiakkaan yleisötilaisuuden turvallisuussuunnittelun toimenpiteiden perustelut selvitetään tässä kappaleessa. Aiemmin tässä opinnäytetyössä selvitettiin turvallisuussuunnittelun lakiperusta Suomessa. Pelastuslaki (379/2011) esitti suurta roolia turvallisuussuunnittelun ja dokumenttien laadinnassa. Pelastuslaista (379/2011) löytyy perusteet riskienarviointiin, dokumenttien laadintaan ja yleisötilaisuuden palo- ja pelastusturvallisuuteen. Turvallisuussuunnittelussa huomioitiin myös asiakasmuseon omat ympäristö-, kulttuuri- ja muut ominaispiirteet, jotka vaikuttavat museon turvallisuusympäristöön ja toimintakulttuuriin. Turvallisuussuunnittelussa tutustuttiin myös Pirkanmaan aluepelastuslaitoksen turvallisuusohjeisiin erityisesti yleisöturvallisuuden puolella. Lakiperustan ja Pirkanmaan aluepelastuslaitoksen ohjeistuksien lisäksi laadittuun turvallisuussuunnitelmaan saatiin vaikutteita tutkituista muiden yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmista.

5.7 Turvallisuussuunnitelman laadinta

Asiakkaalle laadittu turvallisuussuunnitelman laatimiseksi tutkittiin samankaltaisten yleisötilaisuuksien turvallisuussuunnitelmia, tulkittiin asiaa koskevia lakeja ja asetuksia sekä tutkittiin Pirkanmaan aluepelastuslaitoksen antamia erityisohjeita yleisötalaisuuksien turvalliseen järjestämiseen. Turvallisuussuunnitelman laadinta aloitettiin asiakaskohteen riskienarvioinnilla, jotta turvallisuussuunnitelma saadaan kohdistettua realistisiin tunnistettuihin riskeihin. Riskienarvioinnin jälkeen tutkin ja analysoin muiden yleisötalaisuuksien turvallisuussuunnitelmia sekä Suomen lakia asiaan liittyen. Turvallisuussuunnitelman käytännön laatimistyötä aloittaessa tutustuin usean pelastuslaitoksen omiin yleisötalaisuuksien turvallisuussuunnitelmapohjiin ja etsin niistä turvallisuussuunnitelmaan tarvittavia asiakokonaisuuksia. Koin viisaaksi hyödyntää asiakkaan omaa pelastuslaitosta turvallisuussuunnitelman laadinnassa. Laatamani turvallisuussuunnitelma asiakkaalle seuraa pitkälti Pirkanmaan aluepelastuslaitoksen yleisötalaisuuden turvallisuussuunnitelma-pohjaa, koska siten varmistetaan sen soveltuminen alueen pelastustoimen kanssa yhteen. Pirkanmaan aluepelastuslaitoksen turvallisuussuunnitelma pohjaa muokkasin paremmin vastaamaan asiakkaan tarpeisiin. Poistin pohjasta ylimääräisiä osioita ja selkeytin dokumenttia, jotta aiemmin mainittu selkokieliisyys ja informatiivisuus saataisiin paremmin esille turvallisuussuunnitelmaan. Halusin varmistaa, että turvallisuussuunnitelma tulee olemaan helposti luettava ja ymmärrettävä asiakkaan hallinnossa ja vapaaehtoistyöntekijöiden keskuudessa. Yleisötalaisuuden turvallisuussuunnitelmaan kirjattiin tilaisuuden yleiset tiedot, järjestäjän tiedot, alueen poistumisjärjestelyt hätätilanteissa, henkilökunnan toiminta eri hätätilanteissa, tunnistetut riskit alueella tilaisuuden aikana, yleiset toimintaohjeet sekä ensisammutusvälineiden sijainnit ja ensiapuhenkilöstön määrä. Laadittu yleisötalaisuuden turvallisuussuunnitelma löytyy liitteenä.

6 Lopputulokset

Seuraavaksi selvitetään koko opinnäytetyön ja sen eri osa-alueiden lopputulokset ja päätelmät. Opinnäytetyön tavoitteet listattiin johdannossa. Tavoitteina oli selvittää turvallisuussuunnitelman laadintaan liittyvä lakiperusta ja eri tahojen ohjeistukset, jotka on hyvä ottaa huomioon. Toinen tavoite oli laatia turvallisuussuunnitelma yhteistyökumppanin järjestämään yleisötalaisuuteen. Nämä tavoitteet saavutettiin. Lakiperusta on avattuna tämän opinnäytetyön kappaleessa 3 ja yhteistyökumppanille laadittiin turvallisuussuunnitelma.

Kehittämiprojektin lopussa on hyvä selvittää, miten kehittämisessä onnistuttiin ja mitä jäi tekemättä. Kehittämistyö lähtee alkuun alkutilanteen kartoittamiselle ja myös kehittämissuunnitelman lopputulosten arviointi on hyvä aloittaa tarkastelemalla alkutilannetta. Lopputulosta peilamalla alkutilanteeseen saa hyvän kuvan siitä kuinka paljon asiat ovat menneet eteenpäin. Samalla pystyy näkemään myös, kuinka paljon jäi tekemättä ja mihin asioihin tulee kiinnittää huomiota jatkossa.

6.1 Turvallisuussuunnitelman laadintaprojektin päätelmät

Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys ry:n yleisötilaisuuden turvallisuuden kehittäminen sisälsi tilaisuuden riskien arviointia ja sen pohjalta turvallisuussuunnitelman laadinnan sekä turvallisuustietoisuuden jalkauttamisen suunnittelua tulevaisuudelle. Yhdistykselle laadittu turvallisuussuunnitelma laajennettiin koskemaan koko toimintaa museoalueella. Turvallisuussuunnitelma laajennettiin koko museoalueen pelastussuunnitelmaksi liittämällä nämä dokumentit yhteen ja tukemaan toisiaan. Näin toimien saatiin selkeä paketti yhteistyökumppanille, jonka kanssa toimia palo- ja pelastusturvallisuusasioissa. Nämä ovat tärkeitä ensiaskeleita kohti hallitumpaa ja ennakoivaa turvallisuustyötä tilaisuuden toimivuuden eteen. Tapahtuman turvallisuussuunnitelma laadittiin pohjaversioksi yhdistykselle, jotta he voivat käyttää sitä hyväkseen tulevaisuudessa, kun tilaisuus tulee jälleen ajankohtaiseksi. Jatkossa tämä pohja on käytettävissä joka vuosi, jolloin sen päivittäminen on helppoa ja yhdistys pystyy tekemään sen itsenäisesti. Koen, että opinnäytetyöni antaa sen asiakkaalle arvokkaan dokumentaation yleisötilaisuuksien järjestämiseen sekä turvallisuuskulttuurin nostatusta. Riskienarvioinnin järjestelmällisyyden parantaminen vaikuttaa jatkossa turvallisempien ja hallitumpien yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Opinnäytetyöni laadittiin vahvasti yhden asiakkaan tarpeisiin, mutta tietoperustan löytäminen ja laadintaprosessini läpikäyminen voi antaa eväitä muille asian kanssa työskenteleville tahoille.

6.2 Ehdotus tulevaisuudelle

Tulevaisuudessa yhdistyksen tulee jatkaa turvallisuustyötä ja päivittää turvallisuussuunnitelmaa ja pelastussuunnitelmaa aina tarpeen vaatiessa sekä tunnistaa toimintansa riskejä tasaisin väliajoin. Tämän lisäksi tärkeä vastuu, joka jää yhdistyksen johdolle, on jalkauttaa turvallisuustietoisuus talkooväelle. Tiedon välittäminen ja turvallisuuskoulutus ovat ehkä turvallisuustyön tärkein vaihe. Turvallisuusasioiden välittäminen kaikkien tietoisuuteen vaikuttaa kaikkeen turvallisuustoimintaan ja lopulta määrittelee turvallisuuden tason itse yleisötilaisuuden aikana.

6.3 Oma oppiminen

Opinnäytetyö ja sen valmiiksi saaminen on tekijälleen oppimisen taival. Olen päässyt opinnäytetyöni kautta mukaan työelämän projektiin laatimaan järjestettävälle yleisötilaisuudelle turvallisuussuunnitelmaa ja vaikuttamaan yleisötilaisuuden järjestäjän turvallisuuskulttuuriin. Nämä ovat arvokkaita kokemuksia tulevaisuudessa työelämäni vaiheissa. Opinnäytetyö ei valmistu hetkessä, vaan se kestää projektista riippuen useitakin kuukausia. Ajanhallinta, kärsivällisyys ja projektin eteenpäin vieminen ovat opinnäytetyöprosessin osa-alueita, jotka tulevat hieman huomaamattakin toteutettua prosessin aikana. Nämä kolme edellä mainittua asiaa

olivat vahvistivat osaamistani ja antoivat kokemuksia, joita pystyn hyödyntämään samankaltaisissa prosesseissa jatkossa elämässäni. Yleisötilaisuuden järjestäminen ja siihen liittyvä turvallisuuspuoli selkeytyi minulle tämän opinnäytetyön kautta. Opin yleisötilaisuuden turvallisuuden säädöstaustaa ja pelastuslaitoksen toimintaohjeita sekä tiedän lähteen, josta tarvittaessa aihealueeseen liittyvää tietoa löytää ja voi kysyä. Koen, että prosessin aikana tapahtuneet virheet ja epäonnistumisetkin olivat opetusta ja kokemusten kartuttamista tulevaisuuden hyväksi. Esimerkiksi aikataulun pettäminen ja työn pitkittyminen opetti aikataulujen suunnittelun tärkeyttä, mutta myös toimimista muuttuneissa olosuhteissa.

Lähteet

Kirjallisuus:

Berg J. 2013. Yleisötilaisuuden turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Lappeenrannan Seurakuntayhtymä.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Johanna Talso. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelma. 2015. Isonkyrön kotiseutuyhdistys ry

Paasonen J. 2013. Yleisötilaisuuksien turvallisuus. Tallinna. Tietosanoma Oy.

Sillanpää K. 2015. Toimintakertomus. Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys Ry.

Sillanpää K. 2013. Tapahtuman turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Fordson-club Finland ry.

Verkkolähteet:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos. Opas pienen yleisötapahtuman pelastussuunnitelman laadintaan. Viitattu 24.11.2016.

http://www.hel.fi/static/liitteet/pela/Opas_yleisotapahtuman_pelastussuunnitelman_laadintaan.pdf

A5.3.1982/182. Tieliikenneasetus. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820182?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tieliikenneasetus>

A1367/2011. Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20111367>

L29.4.2011/379. Pelastuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 3.10.2016

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pelastuslaki>

L22.4.1999/530. Kokoontumislaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kokoontumislaki>

L13.1.2006/23. Elintarvikelaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060023?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=elintarvikelaki>

L8.12.1994/1143. Alkoholilaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941143?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=alkoholilaki>

L17.6.2011/646. Jätelaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=j%C3%A4telaki>

L22.4.1999/533. Laki järjestyksenvalvojista. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990533?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20j%C3%A4rjestyksenvalvojista>

L3.6.2005/390. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050390?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20vaarallisten%20kemikaalien%20ja%20r%C3%A4j%C3%A4hteiden>

L132/1999. Maankäyttö ja rakennuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maank%C3%A4ytt%C3%B6%20ja%20rakennuslaki>

L1710/1995. Maastoliikennelaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19951710?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maastoliikennelaki>

L463/1996. Vesiliikennelaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 18.10.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19960463?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=vesiliikennelaki>

Museovirasto. 2016. Museotilasto. Viitattu 2.11.2016.
<https://www.museotilasto.fi/>

Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry. 2016. Näyttely. Viitattu 24.9.2016.
<http://www.koiramaentalo.fi/10>

Oulun Yliopisto. 2016. Mitä benchmarking-arviointi tarkoittaa? Viitattu 15.10.2016.
<http://www.oulu.fi/w5w/benchmarking/>

Salmela U., Matikka H., Latvala P. & Kauppi P. Kohti kestävästä kulttuuriperintötyötä. Viitattu 18.10.2016.
<http://www.nba.fi/fi/File/2560/kohti-kestavaa-kulttuuriperintotyota.pdf>

Tilastokeskus. Kuntien avainluvut. Viitattu 3.10.2016.
<http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/619.html>

Verohallinto. 2005. Talkootyön verotus. Viitattu 23.10.2016.
https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Talkootyon_verotus

Liite 1 Pelastussuunnitelma Talonpoikaimuseo Yli Kirra

Pelastussuunnitelma
Talonpoikaimuseo Yli-Kirra

Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma
Kaikkien aikojen maatalousnäyttely

Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry
Talonpoikaimuseo Yli-Kirra
Laadittu: 2.10.2016
Päivitetty: 2.10.2016

Sisällys

1	Kohteen perustiedot.....	3
2	Viranomaisten yhteystiedot	3
3	Turvallisuusorganisaatio	4
	3.1 Johtokunta	4
	3.2 Työntekijät ja talkoolaiset	4
4	Riskienarviointi	4
	4.1 Tunnistetut riskit	5
5	Toimintaohjeet	5
	5.1 Toimintaohje onnettomuustilanteisiin	6
	5.2 Tulipalo	6
	5.2.1 Tulityöt ja avotulen teko	6
	5.2.2 Tervahaudan poltto	7
	5.3 Sairauskohtaus / tapaturma.....	7
	5.4 Vesivahinko.....	8
	5.5 Myrsky	8
	5.6 Yleinen vaaramerkki	9
	5.6.1 Sisälle suojautuminen	9
	5.7 Rikosten torjunta.....	10
	5.7.1 Ennaltaehkäisy	10
	5.7.2 Toiminta murren jälkeen	10
	5.7.3 Toiminta ryöstötilanteessa	10
6	Liite 1 Riskikartoitusohjeet.....	11
7	Liite 2 Pelastuskartta Yli-Kirra normaaliaika.....	12
8	Liite 3 Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma Yli-Kirra KAMN	13

1 Kohteen perustiedot

Kohteen nimi: Talonpoikaismuseumo Yli-Kirra
Osoite: Koiramäentie 2 / Rasintie 31900 Punkalaidun

Museoalue on viisi hehtaaria ja alueella on kaikkiaan 30 erillistä rakennusta tai rakennelmaa. Alueella on rakennuksia 1800 luvulta alkaen. Museoalue on osittain metsää ja vaikeakulkuista. Museoalue on kesäaikana avoinna asiakkaille tiistaista sunnuntaihin 10-17 välisenä aikana. Kesän aikana museoalueella vierailee keskimäärin 2000-4500 asiakasta. Museoalueella vieraillee kesän aikana useita koulu- ja muita ryhmiä. Museoalueella järjestetään vuosittain heinäkuun alussa Kaikkien aikojen maatalousnäyttely, jonka turvallisuussuunnitelma on pelastussuunnitelman liitteenä.

Lämmönjakokeskuksen sijainti: XXX

Sähköpääkeskuksen sijainti: XXX

Veden pääsulun sijainti: XXX

KOKOONTUMISPAIKKA: NAVETTA

2 Viranomaisten yhteystiedot

HÄTÄNUMERO 112

Pelastuslaitos / poliisi / ambulanssi

Myrkytystietokeskus: 09 471 977 / 09 4711

Pirkanmaan pelastuslaitos:

- 03 565 612 (asiakaspalvelu 24h)
- pirkanmaanpelastuslaitos@tampere.fi
- Satakunnankatu 16, 33100 Tampere

3 Turvallisuusorganisaatio

3.1 Johtokunta

Talonpoikaimuseo Yli-Kirran turvallisuudesta vastaa museota ylläpitävän yhdistyksen Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys Ry:n johtokunta. Johtokunta päivittää ja ylläpitää pelastussuunnitelmaa, riskienhallintaa ja vastaavat omalla toiminnallaan museoalueen rakennusten, laitteiden, työntekijöiden ja asiakkaiden turvallisuudesta. Johtokunta suorittaa riskienarvioinnin vuosittain kesäkauden alkaessa ja päivittävät sen pohjalta pelastussuunnitelman. Riskienarvioinnin ja pelastussuunnitelman päivityksen jälkeen pelastussuunnitelma jalkautetaan työntekijöille ja talkoolaisille.

Punkalaitumen Museo- ja kotiseutuyhdistys Ry:n puheenjohtaja:

- Nimi
- Yhteystiedot

3.2 Työntekijät ja talkoolaiset

Työntekijät ovat vastuulliset perehtymään johtokunnan laatimaan pelastussuunnitelmaan ja perehtymään hätätilanteiden toimintaohjeisiin. Työntekijät ovat vastuutettu ilmoittamaan turvallisuushavainnoista museoalueella yhdistyksen johtokunnalle jatkokäsittelyä varten.

4 Riskienarviointi

Riskienarviointi suoritetaan vuosittain kesäkauden alkaessa. Riskien arvioinnissa arvioidaan, onko museoalueen toimintaympäristössä tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat uusia vaaroja tai poistavat aikaisemmin riskeiksi tunnistettuja vaaroja. Riskienarvioinnin pohjalta päivitetään pelastussuunnitelma vuosittain. Riskienarvioinnissa käytetään Liite 1 mukaisista lajitteluperiaatetta ja ohjeistusta. Museoalueen vaikuttavimpiin ja todennäköisimpiin riskeihin on laadittu toimintaohjeet hätätilanteissa toimimista varten. Toimintaohjeet löytyvät pelastussuunnitelmasta kohdasta 5. Toimintaohjeet.

4.1 Tunnistetut riskit

Riski	Toimenpiteet
Tulipalo	Käsisammuttimet konehalleissa ja keittiötiloissa, niiden käyttöopastus henkilökunnalle, toimintaohjeet ja koulutus työntekijöille, tupakanpolto ja avotulen teko kielletty
Sairauskohtaus	Toimintaohjeet ja niiden kouluttaminen työntekijöille, ensiapuvälineet keittiötiloissa
Tapaturma	Toimintaohjeet ja niiden kouluttaminen henkilökunnalle, asiakkaiden varoittaminen vaikeasta maastosta, koneisiin kiipeäminen kielletty
Vesivahinko	Toimintaohjeet ja niiden kouluttaminen henkilökunnalle. Putkistojen kunnossapito ja huolto.
Myrsky, puiden kaatuminen	Toimintaohjeet ja niiden kouluttaminen henkilökunnalle, varoitetaan asiakkaita

5 Toimintaohjeet

Soitto hätänumeroon 112:

- Vastaa kysymyksiin
- Toimi saamiesi ohjeiden mukaisesti
- Lopeta puhelu vasta luvan saatuasi

Hätänumeroon 112 tulee soittaa aina kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa, tai jos on syytä epäillä näin olevan. Jos epäilet, onko kyseessä hätätilanne vai ei, on aina parempi soittaa hätänumeroon 112 kuin olla soittamatta.

5.1 Toimintaohje onnettomuustilanteisiin

- Pysy rauhallisena
- Arvioi tilanne ja selvitä, mitä on tapahtunut
- Pelasta ensin hengenvaarassa olevat ja siirrä loukkaantuneet turvaan. Älä vaaranna omaa tai muiden turvallisuutta
- Estä lisäonnettomuudet
- Tee hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 112
- Anna tarvittaessa ensiapua
- Opasta pelastajat paikalla

5.2 Tulipalo

- Pelasta ja varoita vaarassa olevia ja siirrä loukkaantuneet turvaan
- Hälytä muut työntekijät ja talkoolaiset
- Yritä sammuttaa alkanut palo, jos se on turvallista
- Hälytä apua hätänumerosta 112
- Poistuessasi sulje ovet ja ikkunat perässäsi
- Siirry yhteiselle kokoontumispaikalle: **NAVETTA**
- opasta palokunta paikalle

5.2.1 Tulityöt ja avotulen teko

Museoalueella ei suoriteta itsenäisesti tulitöitä. Tulitöihin ryhdyttäessä otetaan yhteyttä yhdistyksen hallitukseen, joka hankkii tarvittavat tulityöluvut tai asianmukaisen urakoitsijan.

Museoalueella ja rakennuksissa saa polttaa kynttilöitä vain jatkuvan valvonnan alla. Kynttilöiden polttaminen on sallittua vain päärivin tiloissa. Kynttilöiden läheisyydessä ei saa olla herkästi syttyvää materiaalia. Kynttilät tulee asettaa tukevasti ja tasaiselle tasolle.

Museoalueella tulentekeo ja tupakointi on kielletty.

5.2.2 Tervahaudan poltto

Museoalueella poltetaan tervahauta aika ajoin tarvittavien materiaalien saatavuuden mukaisesti. Tervahaudan polttoa valvotaan henkilövartiointina ympäri vuorokauden koko palamisajan. Tervahaudan polton yhteyteen varataan tarvittava määrä alkusammutusvälineitä. Tervahauta poltetaan aina sille rakennetussa paikassa betonialustalla. Tervahaudan ympäriltä poistetaan kaikki herkästi syttyvä materiaali ja poistetaan kasvillisuus ympäriltä. Kuivana aikana huolehditaan ympäristön kastelusta, jotta tulen leviäminen ei ole mahdollista.

5.3 Sairauskohtaus / tapaturma

- Pysy rauhallisena
- Arvioi tilanne. Selvitä, mitä on tapahtunut
- Tee tarvittaessa hätäilmoitus **112**
- Opasta pelastajat paikalle
- Pelasta ensin hengenvaarassa olevat ja siirrä loukkaantuneet turvaan. Älä vaaranna itseäsi tai muita auttaessasi
- Estä lisäonnettomuudet ja anna hätäensiapua
- Suojaa, rauhoita ja seuraa autettavan tilaa kunnes saat lisääpua. Seuraa autettavan tilannetta ja ilmoita muutoksista ammattiauttajille (esim. soittamalla uudelleen 112)

Näin autat tajutonta, hengittävää henkilöä:

- Selvitä ensimmäiseksi onko henkilö herätettävissä
- Jos hän ei herää, soita hätänumeroon 112 ja noudata annettuja ohjeita
- Tarkasta hengittääkö tajuton. Jos hän hengittää, käännä hänet kylkiasentoon

Näin elvytät:

- Mikäli autettavaa ei saa hereille ja hän ei hengitä normaalisti, avaa hengitystiet (tai vuta päätä taaksepäin ja nosta leukaa).
- Aloita paineluelvytys
- Aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. Painele rintalastaa 30 kertaa painelutaajuudella 100 kertaa/minuutissa. Anna rintalastan painua alaspäin 4-5 cm
- Jatka puhalluselvytyksellä. Avaa uudestaan hengitystiet. Sulje autettavan sieraimet etusormella ja peukalolla ja paina huulesi tiivistä hänen suulleen. Puhalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin
- Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksaa elvyttää

5.4 Vesivahinko

Vesikatkos:

- Sulje vesihanat
- Tarkista pesukone/tiskikone; sulje tarvittaessa vesihana ja keskeytä pesuohjelma
- Säännöstele veden käyttöä
- Varastoi vettä astioihin

Vesivuoto:

- Katkaise vuotokohteesta ja sen läheisyydestä sähkö
- Tyrehdytä vuoto esimerkiksi sulkemalla veden pääsulku
- Ilmoita asiasta hallituksen puheenjohtajalle
- Tarvittaessa ota yhteys yleiseen hätänumeroon 112

Mikäli vesivaara uhkaa rakennuksen ulkopuolelta:

- Selvitä vesivaaran aiheuttaja
- Pyri estämään veden pääsy rakennukseen
- Hälytä tarvittaessa lisäapua

5.5 Myrsky

- Pysy rauhallisena
- Varoita asiakkaita ja pyydä heitä siirtymään sisätiloihin
- Sulje museoalueen ovet tarvittaessa
- Seuraa myrskyn etenemistä
- Ilmoita tarvittaessa (hätätilanteessa) 112
- Ilmoita myrskytuhoista yhdistyksen hallituksen puheenjohtajalle

5.6 Yleinen vaaramerkki

Yleinen vaaramerkki on yhden minuutin pituinen nouseva ja laskeva ääni, jossa nousevan ja laskevan jakson pituudet kumpikin ovat 7 sekuntia.

Väestöhälyttimien testausajankohta koko maassa on kuukauden ensimmäisenä maanantaina klo 12.00.

Toiminta kuullessasi yleisen vaaramerkin

- Mene sisälle
- Sulje ikkunat, ovet ja tuuletusaukot. Pysäytä ilmanvaihto
- Kuuntele ohjeita radiosta tai katso YLE Teksti-TV:n sivu 868
- Vältä puhelimen käyttöä, jotta puhelinlinjat eivät tukkeutuisi
- Älä poistu sisätiloista ilman viranomaisen lupaa
- Yleinen vaaramerkki kehottaa suojautumaan sisätiloihin
- Viranomaisen määräyksestä suojaudutaan viranomaisen osoittamaan suojatilaan

Vaaramerkki voidaan antaa esim. seuraavissa tilanteissa: suuret tulipalot, joissa syntyy myrkyllistä kaasua, kaasuvaara, säteilyvaara sekä muut tilanteet, joissa väestöön kohdistuu välitön uhka.

Yleisen vaaramerkin aikana on pysyttävä sisätiloissa/noudatettava viranomaisen ohjeita niin kauan, kunnes viranomaiset tiedottavat, että vaara on ohi tai kunnes annetaan Vaara ohi-merkki. Vaara ohi-merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki.

5.6.1 Sisälle suojautuminen

- Pysy sisätiloissa
- Sulje ilmanvaihto ja ovet sekä muut mahdolliset kanavat/tuuletusaukot
- Mikäli vaara uhkaa ympäristöstä, avaa radio ja toimi viranomaisten ohjeiden mukaan
- Mikäli vaara uhkaa omissa tiloissa, ilmoita sijaintisi ikkunan kautta. Soita tarvittaessa 112

5.7 Rikosten torjunta

5.7.1 Ennaltaehkäisy

- Huolehdi museorakennusten lukitsemisesta päivän päätteeksi
- Jos kadotat museoalueen avaimet, ilmoita asiasta ensitilassa turvallisuuspäällikölle
- Älä luovuta avaimia ulkopuolisten käyttöön
- Avaa alueella vain tarvittavat ovet asiakkaille
- Ilmoita havaitsemistasi lukituksiin liittyvistä ongelmista turvallisuuspäällikölle
- Poliisi tai pelastusviranomaisen ei koskaan tule pyytämättä tarkastamaan lukituksia tai museoalueen tiloja. Viranomaisilla on mukanaan virkamerkki/henkilökortti, jonka voi tarvittaessa pyytää näytettäväksi

5.7.2 Toiminta murron jälkeen

- Hälytä välittömästi poliisi 112
- Ilmoita turvallisuuspäällikölle
- Älä sotke rikospaikkaa. Älä koske esineisiin
- Selvitä oliko tapahtumilla silminnäkijöitä/todistajia
- Laadi luettelo anastetusta tai vahingoitetusta materiaalista/omaisuudesta, toimita se turvallisuuspäällikölle

5.7.3 Toiminta ryöstötilanteessa

- Pyri olemaan rauhallinen ja käyttäydy neutraalisti
- Tottele ryöstäjän antamia käskyjä ja suhtaudu mahdolliseen aseeseen vakavasti
- Älä vaaranna omaa tai muiden turvallisuutta. Älä leiki sankaria
- Soita hätänumeroon 112 heti, kun voit sen tehdä ketään vaarantamatta. Viimeistään kun ryöstäjä on poistunut. Kuuntele saamiasi ohjeita ja toimi niiden mukaisesti
- Älä lähde seuraamaan ryöstäjää, mutta katso pakosuunta, mahdollinen pakoväline, ajoneuvon rekisterinumero yms. yksityiskohdat
- Paina mieleesi ryöstäjän tuntomerkit, puhetapa, liikkuminen yms. yksityiskohdat

Toiminta ryöstön jälkeen:

- Pyydä paikalla olijoita pysymään paikalla, kunnes poliisi saapuu paikalle
- Suojaa alue, jossa ryöstäjä on liikkunut ja tai mihin hän on koskenut. Poliisi taltioi tekijän sormen- ja kengänjäljet sekä tekee rikospaikkatutkinnan
- Traumaattinen kokemus on aina syytä käydä läpi myös terveydenhuollon ammattilaisten kanssa

6 Liite 1 Riskikartoitusohjeet

Riskikartoitus

Aluksi määritellään kohteesta löydetty vaarat ja tehdään niistä lista. Tämän jälkeen arvioidaan jokaiselle vaaralle numeerinen todennäköisyys valitulla asteikolla. Seuraavaksi arvioidaan numeerisesti jokaisen vaaran aiheuttaman vahingon seurauksen suuruus valitulla asteikolla. Kun todennäköisyys ja vahingon suuruus on saatu selville, voidaan laskea vaaralle riskiluku kaavalla: todennäköisyys kertaa seuraus toiseen potenssiin. Riskilukujen perusteella saadut riskit voidaan listata suuruusjärjestykseen ja päättää mille, miten ja mitä riskeille tehdään.

Vaaran todennäköisyys arvioidaan luvuilla 1-5 seuraavasti

- 1 =Erittäin epätodennäköinen =Voi sattua kerran 5 vuodessa
- 2 =Epätodennäköinen =Voi sattua kerran vuodessa
- 3 =Lievästi todennäköinen =Voi sattua kerran kuukaudessa
- 4 =Todennäköinen =Voi sattua kerran viikossa
- 5 =Erittäin todennäköinen =Voi sattua kerran päivässä

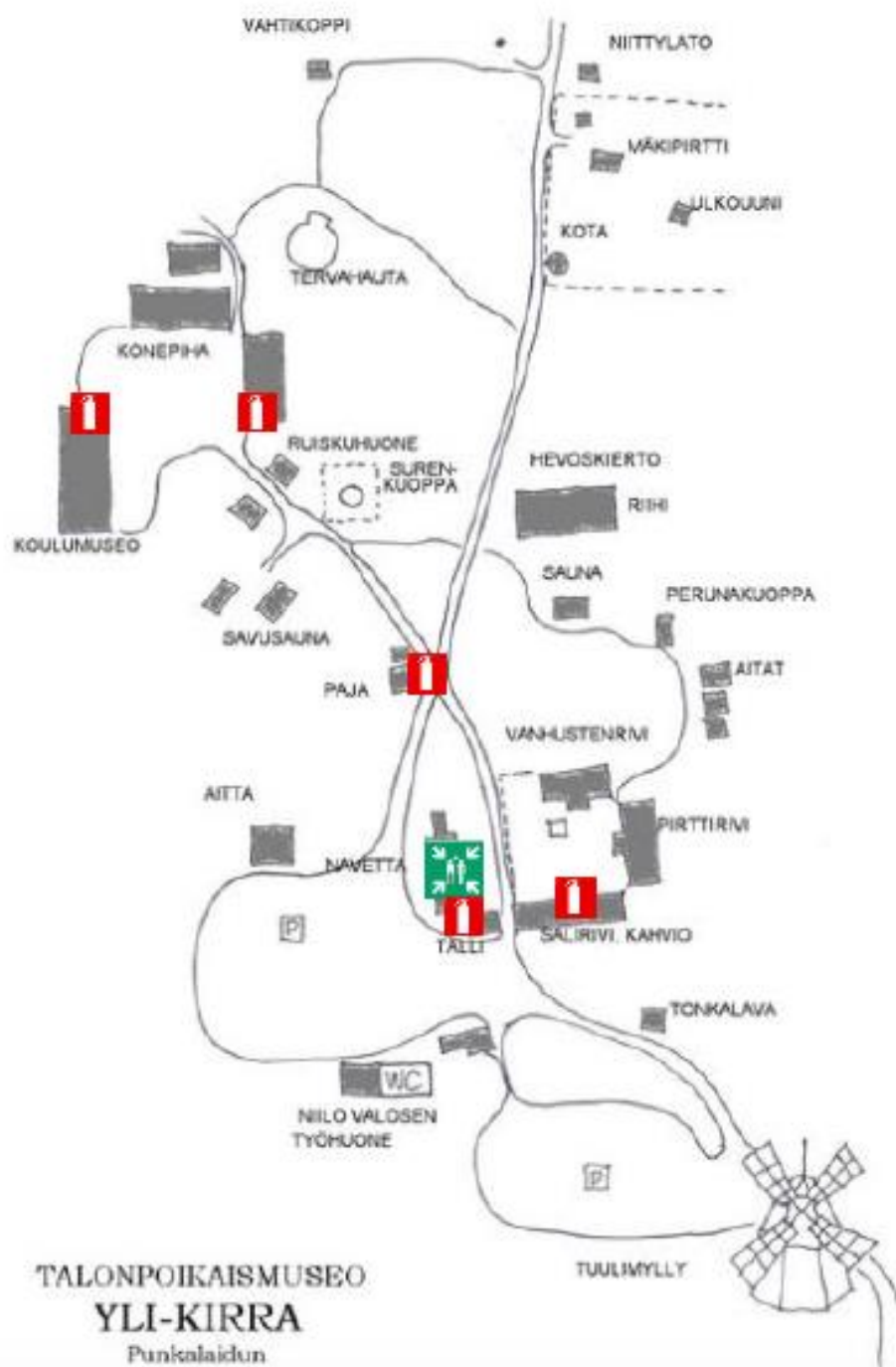
Aiheutuneen vahingon suuruus arvioidaan luvuilla 1 - 5 seuraavasti

- 1 =Pieni =Yksittäinen vahinko, alle 200 €
- 2 =Vähäinen =Yksittäinen vaikea vahinko, alle 2000 €
- 3 =Suuri =Laajempi vaikea vahinko, alle 20 000 €
- 4 =Hyvin suuri =1 kuolemantapaus tai vahinko alle 100 000 €
- 5 =Katastrofi =useita kuolleita tai vahinko yli 100 000 €

Esim. riskikartoituksen tuloksesta

Tulipalo $3 \times 3^2 = 27$ Tehdään pelastussuunnitelma

7 Liite 2 Pelastuskartta Yli-Kirra normaaliaika

8 Liite 3 Yleisötilaisuuden turvallisuussuunnitelma Yli-Kirra KAMN

1. YLEISÖTILAISUUDEN YLEISTIEDOT

1.1 Tilaisuuden nimi	Kaikkien Aikojen Maatalousnäyttely
1.2 Tilaisuuden järjestäjä (Yhteystietoineen)	Punkalaitumen Museo- ja Kotiseutuyhdistys Ry 040 1990 680 yli-kirra@koiramaentalo.fi
1.3 Järjestämispaikka (Paikan nimi ja osoite)	Talonpoikaimuseo Yli-Kirra Koiramäentie 2 (Rasintie) 31900 Punkalaidun
1.4 Ajankohta ja aukioloajat	Alk. pvm. / päättymis pvm. Lauantai: klo: alk/päät. Sunnuntai: klo: alk/päät.
1.5 Selvitys tilaisuudesta (Lyhyt selvitys tilaisuuden luonteesta)	Tapahtuma, jonka aikana noin viiden hehtaarin museoalueella Punkalaitumen Talonpoikaimuseo Yli-Kirralla esitellään vanhoja maalaistalon työtapoja, lukuisissa talkoovoimin toteutetuissa työnäytöksissä.
1.6 Arvioitu yleisömäärä (Yleisön laatu, liikuntarajoitteisuus tms. alkoholitarjoilua jne.)	Arvioitu viikonlopun yleisömäärä 1500-4000, joka jakautuu tasaisesti molemmille päiville. Yleisöksi odotetaan kaikenikäisiä ja lapsiperheitä. Liikuntarajoitteisten osuus yleisömäärästä odotetaan olevan matala, koska alue on vaikeakulkuista eikä ole esteetöntä.
1.7 Muuta yleistä	Tapahtumassa käytetään vanhoja koneita ja avotulta. Työnäytösten järjestäminen vaatii yleisön turvallisuuden takaamista ja huomiointia järjestäjiltä ja jokaiselta talkoolaiselta. Tapahtumassa ei tarjoilla alkoholia ja tupakointi on kielletty.

2. TILAISUUDEN HENKILÖSTÖ JA HEIDÄN YHTEYSTIETONSA TILAISUUDEN AIKANA

Tehtävä	Nimi tai (lukumäärä)	Puh. nro
2.1 Tilaisuuden johtaja (henkilö joka vastaa koko tapahtumasta)	Nimi	Yhteystiedot

2.2 Turvallisuudesta vastaava	Nimi	Yhteystiedot
2.3 Järjestyksenvalvojat (määrä) sekä vastuhenkilö	Vastuuhenkilö	Yhteystiedot
2.4 Onnettomuustiedottamisesta vastaava	Vastuuhenkilö	Yhteystiedot
2.5 Ensiapuhenkilöstö (määrä) sekä vastuuhenkilö tapahtuman aikana	Määrä + vastuuhenkilö	Yhteystiedot
2.6 Pelastushenkilöstö (määrä) sekä vastuuhenkilö tapahtuman aikana	VPK + yhteyshenkilö	Yhteystiedot

3. LIITTYMINEN ALUEEN PELASTUSTOIMEEN TAPAHTUMAN AIKANA

3.1 Pelastuslaitos (yhteystiedot)	Pirkanmaan pelastuslaitos Satakunnankatu 16, 33100 Tampere 03 565 612 pirkanmaanpelastuslaitos@tampere.fi
3.2 Pelastuslaitoksen toiminta- valmiusaika tapahtumaan	Punkalaitumen VPK osallistuu tapahtumaan. VPK:sta paikalla 1-5 henkilöä.
3.3 Häätänumerot	Pelastuslaitos, ambulanssi, poliisi 112 Myrkytystietokeskus 09 471977, 094711

4. TILAISUUDEN ONNETTOMUUSRISKITEKIJÄT JA NIIDEN ENNALTAEHKÄISY SEKÄ TOIMENPITEET ONNETTOMUUDEN SATTUESSA (Huom! tehosteet yms.)

Riskitekijä	Ennaltaehkäisy	Pelastamistoimenpiteet (erillinen toimintaohje)
4.1 Tulipalo	Ensisammutusvälineiden ja vesipisteiden sijoittaminen tapahtuman riskipaikoille. Talkoolaisten ja liikenteenohjaajien kouluttaminen tulipalon ennaltaehkäisyyn. Tapahtuman järjestäjä arvioi riskipaikat, joissa tulipalo on mahdollista ja varautuu asianmukaisesti ensisammuttimilla/vesipisteillä näillä alueilla. Tupakointi ja avotulenteko on kielletty tapahtuma-alueella.	Tulipalon sattuessa talkoolaiset ohjaavat asiakkaat pois alueelta ja suorittavat ensisammutuksen mahdollisuuksien mukaan. Talkoolaiset tekevät hätäilmoituksen hätäkeskukseen (112). Talkoolaiset ja liikenteenohjaajat varmistavat, että pelastustie on avoinna pelastusyksiköille mahdollisimman lähelle onnettomuuspaikkaa. Talkoolaiset ja liikenteenohjaajat järjestävät opastuksen pelastusyksiköille alueen sisääntuloväylältä alkaen. Tapahtuman talkoolaiset ja liikenteenohjaajat koulutetaan ennen tapahtumaa tulipalotilanteessa toimimiseen.
4.2 Sairaskohtaus	Tapahtumapaikalla on sairaanhoitaja paikalla aukioloaikoina.	Sairaanhoitajalle varataan alueelta oma piste, jossa sekä tapahtuman asiakkaat, että talkoolaiset saavat ensi-apua.
4.3 Tapaturma	Rajataan näytösalueelle riittävä suoja-alue, jotta näytöksen suorittajilla on tilaa toimia häiriöttä näytöksessä. Näytösalueen rajauksella varmistetaan myös yleisön turvallisuus. Jokainen talkoolainen perehdytetään näytökseen ja sen työtehtäviin ennen tapahtumaa.	Tapaturmatilanteissa ilmoitus hätäkeskukseen (112) ja toimitaan sen antamien ohjeiden mukaisesti. Suoritetaan ensiapu mahdollisuuksien mukaan ja varmistetaan pelastusyksiköille vapaa reitti tapaturmapaikalle. Ilmoitus myös tapahtuman järjestäjälle.

4.4 Liikenne	Liikenteenohjaus järjestetään yhteistyössä yhdistysX:n kanssa. YhdistysX järjestää riittävän määrän liikenteenohjaajia ja vastaa tapahtuman liikenteenohjauksesta. Liikenteenohjaajia opastetaan tapahtuman erityispiirteistä ja liikenteenohjauksen vaatimuksista.	Huolehtii, että pelastustiet ovat koko tapahtuman ajan avoimena. Liikenteenohjaajat huolehtivat vierailijoiden pysäköinnistä tapahtuman parkkialueilla.
4.5 Mahdolliset tilapäisrakenteet		

5. TURVALLISUUSJÄRJESTELYT (Käytetään apuna karttaliitteitä tarvittaessa)

Asia	Selvitys järjestelyistä (tarvittaessa viittaus karttaliitteeseen)
5.1 Alkusammutuskalusto (määrä, laatu ja sijoitus, koulutus)	<ul style="list-style-type: none"> - 6kg jauhesammuttimet keittiössä ja molemmissa tapahtuman grillauspisteissä - yleisölle avoimissa konehalleissa 2 kpl 6 kg jauhesammutinta/halli - sammutuspeitteet keittiössä ja molemmissa tapahtuman grillauspisteissä - sammutusvesisaaveja miespihan grillauspisteellä, sepän pajalla/riihen pihalla, 2kpl konepihalla ja ulkoilmauunin luona - Vesipiste käyttösavusaunalla
5.2 Ensiapuvälineistö, ensiapupaikka ja EA-henkilöiden koulutus	
5.3 Kokoontumispaikka	Yläparkkipaikka metsän reuna
5.4 Poistumistiet tapahtuma-alueelta (reitit joita pitkin yleisö poistuu onnettomuustilanteessa)	Yleisö ohjataan poistumaan miespihan ja tien kautta yläparkkipaikalle metsän reunaan samalla varmistaen pelastusyksiköiden vapaa reitti läpi tapahtuma-alueen.
5.5 Sisäinen hälyttäminen (Yleisön varoittaminen ja henkilökunnan hälyttäminen)	Sisäinen hälyttäminen tapahtuu ns. mies miehelle ilmoituksella.
5.6 Pelastustiet (reitit joita pitkin pelastusajoneuvot pääsevät kohteeseen)	Pelastustie kulkee navetan takaa mäkeä ylös konepihalle asti.
5.7 Muut turvallisuusjärjestelyt	Onkapannun käyttö jatkuvan valvonnan alla. Onkapannun käyttäjälle annetaan laitteen käyttökoulutus ennen tapahtumaa. Onkapannun paine pidetään alhaisena.

6. MUUTA HUOMIOITAVAA

Asia	Selvitys järjestelyistä (Tarvittaessa viittaus karttaliitteisiin)
6.1 Pysäköintijärjestelyt	Tapahtumapaikalla on kaksi omaa parkkialuetta, joiden lisäksi lainataan parkkialuekäyttöön peltoalueita tapahtuma-alueen lähistöltä. Peltoalueet niitetään ja valmistellaan parkkialuekäyttöön ennen tapahtuman alkamista.
6.2 Suunnitelman ja turvallisuusjärjestelmän saattaminen henkilöstön tietoon	Suunnitelma käydään läpi tapahtuman suunnittelukokouksessa ja jokainen talkoolainen vastuutetaan perehtymään pelastussuunnitelmaan. Pelastussuunnitelma on luettavissa keittiössä ja sen lukemista kerätään allekirjoitukset.
6.3 Muut viranomaiset, joita tiedotettu tapahtumasta.	Poliisi

Pelastussuunnitelma on toimitettava pelastusviranomaisen tiedoksi 14 vuorokautta ennen yleisötilaisuutta.

Suunnitelma lähetetään sähköpostitse osoitteeseen : PELTikeP3@tampere.fi.

Pelastusviranomaiselle on varattava tilaisuus tarkastaa yleisötilaisuuden turvallisuusjärjestelyt ennen tilaisuuden aloittamista.

Allekirjoitukset ja nimen selvennykset

Aika ja paikka:

Tapahtuman johtaja

Tapahtuman turvallisuusvastaava

Liite 1 Pelastuskartta KAMN

